FROM THE EDITOR

OD REDAKCJI

TEKA KOMISJI URBANISTYKI I ARCHITEKTURY
O/PAN W KRAKOWIE
URBANISM AND ARCHITECTURE FILES
OF THE POLISH ACADEMY OF SCIENCES
KRAKÓW BRANCH
TOM LII/1/2024 PL e-ISSN 2450-0038
p. XI–XII PL ISSN 0079-3450
DOI: https://doi.org/10.24425/tkuia.2024.152183

FOREWORD

We would like to present to our Readers the anniversary volume of the Files, prepared on the occasion of the publication of the fiftieth volume of the Urbanism and Architecture Files of the Polish Academy of Sciences Kraków Branch in 2022.

The subject matter of the volume includes the following thematic blocks: *Cracoviana*, Architecture, Theory of Architecture, History of Architecture, Urban design and spatial planning, Environmental design, Social dimension of urbanism, Landscape architecture, *Architectura militaris*. The anniversary volume features numerous references to the subject matter presented in the 'Files', to Authors who write for the 'Files', and to specific texts and thematic blocks. The Kraków theme is strong, as evidenced by the journal's history and the volume's character. Much has been written about the people associated with the 'Files' from the beginning, bu most importantly the Professors: Janusz Bogdanowski, Juliusz Żórawski, T. Przemysław Szafer, Zbigniew Zuziak and many others from the Kraków academic community. The history of the journal is also presented against the background of Polish architectural literature and an element of the operation of the Urbanism and Architecture Commission of the Kraków Branch of the Polish Academy of Sciences. The overall image of the volume is formed by texts that present architecture and urbanism as an evolving, interdisciplinary field, which responds to the challenges of today. The published articles also indicate how important environmental, ethical and intangible qualities have become. The texts showcase a comprehensive understanding of the complex and dynamic relationships between spaces, contexts, nature and people.

For the first time in the journal's history, a special issue has been published and the Files has two volumes planned for 2024. A total of 57 years has passed between 1967, when the first volume of the Files was published, and 2024. As history shows, there were also lean years when the journal was put on hiatus, and those when a given volume was assigned to two years. Since 2013, the journal has been published regularly and is available in open access in the PAN's online library (https://journals.pan.pl/tkuia) and has been indexed in the Web of Science (WoS) Core Collection's Emerging Sources Citation Index. It has its own dedicated group of Readers and Authors, who are keen to read it again.

The Editorial Team

© 2024. The Authors. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives License (CC BY-NC-ND 3.0 PL) https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/pl), which permits use, distribution, and reproduction in any medium, provided that the article is properly cited, the use is non-commercial, and no modifications or adaptations are made.

PRZEDMOWA DO TOMU LII/1

Oddajemy do rąk Czytelników tom jubileuszowy, przygotowany specjalnie z okazji publikacji w 2022 roku pięćdziesiątego numeru „Teki Komisji Urbanistyki i Architektury Oddziału Polskiej Akademii Nauk w Krakowie".

Tematyka wolumenu obejmuje następujące bloki tematyczne: *Cracoviana*, Architektura, Teoria architektury, Historia architektury, Urbanistyka i planowanie przestrzenne, Kształtowanie środowiska, Społeczny wymiar urbanistyki, Architektura krajobrazu, *Architectura militaris*. W tomie jubileuszowym jest dużo odwołań do problematyki prezentowanej w „Tece", do Autorów piszących w „Tece", do konkretnych tekstów i bloków tematycznych. Mocny jest nurt krakowski, co wynika z historii czasopisma i charakteru tomu. Wiele napisano o osobach związanych z „Teką" od początku, przede wszystkim profesorach: Januszu Bogdanowskim, Juliuszu Żórawskim, T. Przemysławie Szaferze, Zbigniewie Zuziaku i wielu innych wywodzących się z krakowskiego środowiska naukowego. Zaprezentowano też historię czasopisma na tle polskiego piśmiennictwa architektonicznego i jako elementu działalności Komisji Urbanistyki i Architektury Oddziału Polskiej Akademii Nauk w Krakowie. Zasadniczy obraz tomu budują teksty pokazujące architekturę i urbanistykę jako dyscyplinę ewoluującą, interdyscyplinarną, odpowiadającą na wyzwania współczesności. Artykuły wskazują też, jak ważne stały się kwestie środowiskowe, etyczne, walory niematerialne. Teksty przybliżają kompleksowe zrozumienie złożonych i dynamicznych relacji między przestrzeniami, kontekstami, naturą a ludźmi.

Po raz pierwszy w historii czasopisma ukazuje się numer specjalny i w 2024 roku „Teka" ma zaplanowane dwa wolumeny. Licząc od 1967, kiedy wydano pierwszą „Tekę", to do 2024 upłynęło 57 lat. Jak pokazuje historia były też chude lata, kiedy czasopismo miało przerwę, i takie, w których numery przy tomie miały wpisane dwa lata. Od 2013 ukazuje się regularnie i jest w otwartym dostępie w czytelni PAN (https://journals.pan.pl/tkuia), jest indeksowane w bazie Web of Science (WoS) Core Collection's Emerging Sources Citation Index. Ma swoje grono Czytelników i Autorów, którzy chętnie do niej wracają.

Redakcja